

Tür: İnceleme Makalesi

Kabul Tarihi: 24 Ekim 2024

Gönderim Tarihi: 3 Ekim 2024

Yayımlanma Tarihi: 26 Aralık 2024

Atıf Künyesi: Alkan, Esra (2024), "Uçan Kedi'ye Yapısal Açıdan Bir Bakış", **International Journal of Turkish Academic Studies (TURAS)**, C. 5, S. 2, s.55-67.

"UÇAN KEDİ'YE YAPISAL AÇIDAN BİR BAKIŞ"

Esra ALKAN¹

10.54566/turas.1560950

ÖZ

Yenileşme dönemi Türk edebiyatında kedi öykülerine ilk kez Şemsettin Sami'nin *Küçük Şeyler* (1892) kitabında rastlarız. "Kediler" adlı öyküde 33 yıllık evli olan bir çiftin evde beslenen kediler yüzünden aralarının açılması ve kocanın yaşadığı dram işlenir. Eşinin kedi besleme merakı yüzünden hayatı kararar koca, kedileri kötü ve istilacı hayvanlar olarak görür. Gündüz Vassaf, roman şiir adını verdiği *İstanbul'da Kedi* ve Samuel Aksoy, *Değişik Milletler Tarihlerinde Kedi* eserlerinde kedilerin tarih boyunca nasıl algılandıklarını, dinler tarihi açısından kedilerin yerini, mitolojik olarak taşıdığı anlamı geniş bir çerçevede eleştirel bir bakış açısıyla ele alır.

¹ Dr., alkanesra.63@gmail.com, ORCID 0000-0001-9805-4047

Çocuk edebiyatında kedi kavramı yabancı yazarlar tarafından eskiden beri işlenmesine rağmen Türk edebiyatında daha çok son dönemlerde ilgi görmeye başlamıştır. Nesrin Hazer'in *Kayıp Kedi Kahraman*; Ayten Hocalar'ın *Kral ile Kedi*; Net Yayınlarının hazırladığı *Şirin Kedi*, *Yaramaz Kedi Pamuk*; Gülbahar Bilgin'in *Kedi Mor'un Maceraları*; Gülsüm Ayışığı *Bir Kedi Bir Çocuk*; Mustafa Orakçı, *Kıpır Kıpır Bir Kedi*; Mavisel Yener, *Kedi Masalı*; Ayşe Taşyürek, *Kedi Babası*; Behiç Ak *Kedilerin Kaybolma Mevsimi*, *Her Şeyi Yanlış Anlayan Kedi*, *Kedi Adası* gibi öyküler son dönemlerde yazarların kedilere olan ilgisini gözler önüne sermektedir. Zeki Taştan'ın yazdığı *Uçan Kedi* ise bu konuda yayımlanmış son kitaplardan biridir. Gerçek öykülerden yola çıkılarak yazılan kitapta, hayvan sevgisi temel temler arasında yerini alır. Biz bu çalışmada, *Uçan Kedi*'yi yapısal açıdan incelemeye çalışacağız.

Anahtar Sözcükler: Çocuk edebiyatı, Kedi öyküleri, *Uçan Kedi*, Zeki Taştan.

A STRUCTURAL LOOK AT THE FLYING CAT

ABSTRACT

In modern Turkish literature, we first encounter cat stories in Şemsettin Sami's book *Küçük Şeyler* (1892). The story "Cats" deals with the separation of a couple who have been married for 33 years because of the cats they keep at home and the drama experienced by the husband. The husband, whose life is ruined by his wife's passion for keeping cats, sees cats as evil and invasive animals. Gündüz Vassaf, in his novel-poem works *İstanbul'da Kedi* (Cat in Istanbul) and Samuel Aksoy, *Değişik Milletler Tarihlerinde Kedi* (Cat in the History of Different Nations), examines how cats have been perceived throughout history, the place of cats in terms of the history of religions, and the meaning they carry mythologically from a broad and critical perspective.

Although the concept of cats has been used by foreign writers in children's literature for a long time, it has started to attract more attention in Turkish literature in recent years. Nesrin Hazer's *Kayıp Kedi Kahraman* (Lost Cat Hero); Ayten Hocalar's *Kral ile Kedi* (The King and the Cat); Net Publications's *Şirin Kedi* (Cute Cat), *Yaramaz Kedi Pamuk* (Naughty Cat Pamuk); Gülbahar Bilgin's *Kedi Mor'un Maceraları* (Cat Mor's Adventures); Gülsüm Ayışığı's *Bir Kedi Bir Çocuk* (A Cat A Child); Mustafa Orakçı's *Kıpır Kıpır Bir Kedi* (A fidgety cat); Mavisel Yener's *Kedi Masalı* (Cat Tale); Ayşe Taşyürek's *Kedi Baba* (Cat Dad); Behiç Ak's *Kedilerin Kaybolma Mevsimi* (Cats' Disappearing Season), *Her Şeyi Yanlış Anlayan Kedi* (The Cat Who Got Everything Wrong), *Kedi Adası* (Cat Island) are some of the stories that reveal the interest of writers in cats in recent years. Zeki Taştan's *Uçan Kedi* (Flying Cat) is one of

Cilt/Volume 5, Sayı/Issue 2, 2024

---

the last books published on this subject. In the book, which is based on true stories, love of animals takes its place among the basic themes. In this study, we will try to examine Uçan Kedi from a structural perspective.

Keywords: Children's literature, Cat stories, *Flying Cat*, Zeki Taştan.

GİRİŞ

Toplumların en değerli varlığı olan çocuk aynı zamanda kültürlü ve bilinçli bir toplumun da temeli demektir. Çocuğun aldığı eğitim kendi geleceği ve toplumun geleceği açısından oldukça önem taşımaktadır. Bunu farkına varılması ile birlikte toplumlar çocuğa ve çocuğun eğitimine önem vermeye başlamışlardır. Önceleri çocuk psikolojisi alanında yapılan çalışmalarla çocuk, birey olarak görülmeye başlanmış ve diğer alanlarda da çocuğa yönelik çalışmalar hızlanmıştır. Toplumda çocuğa ve çocuğun eğitimine yönelik başlayan bu farkındalık çocuk edebiyatı kavramını da gündeme getirmiştir. Bununla birlikte çocuk edebiyatına yönelik çok sayıda akademik çalışma yapılmış ve nitelikli çocuk edebiyatı ürünleri verilmeye başlanmıştır.

Çocuk edebiyatı; duygu, düşünce ve hayallerin çocuğun dünyasına uygun bir biçimde anlatıldığı, edebiyatın tüm özelliklerini taşımasının yanında çocuğun dünyasına da hitap edebilmesi için çocuğun gelişim özelliklerini göz önünde bulunduran, çocuğun zihinsel, ruhsal gelişimine ve anadilini etkili bir şekilde kullanmasına olanak sağlayan edebiyatın önemli bir şubesidir. Sever, çocuk edebiyatını “erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı” olarak tanımlar (Sever, 2003: 9). Çocuk edebiyatının hem edebî bir değer taşımasına hem de eğitici yönüne dikkat çeken Yalçın ve Aytaş “Çocukların büyüme ve gelişmelerine; hayallerine, duygularına, düşüncelerine, yeteneklerine ve zevklerine hitap eden, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı verimlerin tamamı” olarak niteler (Yalçın & Aytaş, 2008: 7).

Çocuk edebiyatı, iki yaşından başlayarak ergenlik dönemine kadar çocukların yaşam deneyimlerine, ilgilerine, ihtiyaçlarına, gelişim ve algılama düzeylerine uygun tüm nitelikli (estetik ve edebî) metinleri kapsar. Bu metinler arasında tekerleme, bilmece, masal, efsane, destan, şiir, roman, gezi yazısı, mektup vd. yer alır (Sınar, 2006: 1). Şirin’e göre çocuk edebiyatı, çocukların ruhsal ve bedensel gelişimlerine uygun, hayal dünyalarına hitap eden, bayağılık ve çirkinlikten uzak, çocuğun anlamasını, kavramasını ve yorumlamasını sağlayan; çocuğu eğitirken eğlendiren sözlü ve yazılı verimlerin tamamıdır (2001: 9). Hem

Cilt/Volume 5, Sayı/Issue 2, 2024

---

eğlenceli hem de eğitici unsurlar içerebilen çocuk edebiyatı, çoğu zaman çocukların dünyayı anlamalarına, duygusal açıdan gelişmelerine ve hayal güçlerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Çocuk edebiyatı türleri arasında yer alan masallar, romanlar, bilmeceler, tekerlemeler, çocuk dergileri ve resimli kitaplar, çoğu zaman renkli ve ilgi çekici görsellerle desteklenmekte ve çocukların ilgisini çekecek şekilde özenle tasarlanmaktadır.

Çocuk edebiyatının amacı çocukların dil ve iletişim becerilerini geliştirmek, okuma alışkanlığı kazandırmak, hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını teşvik etmek, duygusal zekânın gelişimine katkıda bulunmak ve çeşitli değerleri öğretmektir. Çocuk kitapları çocukların duygusal, zihinsel ve sosyal gelişmelerine katkıda bulunmalı, seçilen temalar çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olmalı ve onların dünyayı anlamalarını, hayal güçlerini geliştirmelerini, değerlerini keşfetmelerini ve sosyal becerilerini güçlendirmelerini sağlamalıdır.

Çocuk edebiyatında genellikle sevgi, dostluk, macera, yaratıcılık, sağlık gibi temalar yer alır. Sevgi temasında özellikle aile sevgisi, arkadaş sevgisi, doğa ve hayvan sevgisi öne çıkar. Hayvan sevgisi çocuk edebiyatında önemli bir tema olarak sıklıkla işlenir. Bu tema genellikle çocukların hayvanlarla ilişkilerini, duygularını ve doğaya karşı sorumluluklarını anlamalarına yardımcı olur. Kuşlar, köpekler, balıklar, filler vb. birçok hayvan çocuk kitaplarına konu edinmiştir. Çocuk kitaplarında sıkça ele alınan konulardan biri kedilerdir.

Yenileşme dönemi Türk edebiyatında kedi öykülerine ilk kez Şemsettin Sami'nin *Küçük Şeyler* (1892) kitabında "Kediler" adlı öyküyle rastlarız. Öyküde 33 yıllık evli olan bir çiftin evde beslenen kediler yüzünden aralarının açılması ve kocanın yaşadığı dram işlenir. İki bölümden oluşan öyküde, mekân Büyük Ada'da ve ailenin yaşadığı konaktır. İlk öykü olması hasebiyle başarılı olarak değerlendirilebileceğimiz bu öyküden sonra Türk yazarları zamanla kedilere karşı bir sempati besler. Gündüz Vassaf, roman şiir adını verdiği *İstanbul'da Kedi* ve Samuel Aksoy, *Değişik Milletler Tarihlerinde Kedi* eserlerinde kedilerin tarih boyunca nasıl algılandıklarını, dinler tarihi açısından kedilerin yerini, mitolojik olarak taşıdığı anlamı geniş bir çerçevede eleştirel bir bakış açısıyla ele alır.

Çocuk edebiyatında kedi kavramı yabancı yazarlar tarafından eskiden beri işlenmesine rağmen Türk edebiyatında daha çok son dönemlerde ilgi görmeye başlamıştır. Nesrin Hazer'in *Kayıp Kedi Kahraman*, Ayten Hocalar'ın *Kral ile Kedi*, Net Yayınlarının hazırladığı *Şirin Kedi*, Yaramaz *Kedi Pamuk*, Gülbahar Bilgin'in *Kedi Mor'un Maceraları*, Gülsüm Ayışığı'nın *Bir Kedi Bir Çocuk*, Mustafa Orakçı'nın *Kıpır Kıpır Bir Kedi*, Mavisel Yener'in *Kedi Masalı*, Ayşe Taşyürek'in *Kedi Babası*, Behiç Ak'ın *Kedilerin Kaybolma Mevsimi*, Her Şeyi Yanlış Anlayan *Kedi*, *Kedi Adası* gibi eserler son dönemlerde yazarların kedilere olan ilgisini gözler

önüne sermektedir.

Zeki Taştan'ın yazdığı *Uçan Kedi* ise bu konuda yayımlanmış son kitaplardan biridir. Gerçek öykülerden yola çıkılarak hazırlanan kitapta, "hayvan sevgisi" en önemli temalar arasında yer alır. Biz de bu çalışmamızda Zeki Taştan'ın *Uçan Kedi* adlı eserini; Kimlik, Konu, Kitabın Yazılış Gerekçesi, Olay Örgüsü, Şahıs Kadrosu, Mekân ve Zaman açılarından incelemeye çalışacağız.

***Uçan Kedi*'de Kimlik ve Konu**

Uçan Kedi, gerçek bir hayat öyküsünden yola çıkılarak hazırlanmış bir çocuk kitabıdır. Şubat 2024'te Morena Yayınevi'nden çıkan ve 72 sayfa olan kitap, yapay zekâ marifetiyle çizilmiş renkli kapak ve içeriğinde de konuya göre bazı renksiz resimlerden oluşmuştur. Ali Kocabıyık'ın genel yayın yönetmenliğini yaptığı kitabın editörlüğünü de Ömer Faruk Taştan üstlenmiştir. İki ay içinde ikinci baskısı yapılan kitabın arka kapak yazısı, içerik hakkında da bilgi vermektedir:

"Bu kitaptaki öyküler, gerçek olaylardan yola çıkılarak hazırlanmıştır. Bir sokak kedisinin Sevgi'yle karşılaşması sonucu değişen yaşamıyla başlayan öykülerde insan ve hayvan sevgisi, yardımlaşma, dayanışma, arkadaşlık, gelenek ve görenekler, sıcak aile ilişkileri temel temaları oluşturmuştur. Uğur böceklerinin kedilerden ve hayvanlardan nefret eden iki kafadar üzerinde yarattığı etki, onların hayvanlara ve canlılara bakış açısını değiştirmiş, öyküler yeni doğan kedilerle ve *Uçan Kedi*'nin ilginç macerasıyla devam etmiştir. *Uçan Kedi*, yaşamla ölüm arasında gidip gelen macerasıyla aileyi ve sevenlerini hem çok heyecanlandırmış hem çok üzmüş hem de çok sevindirmiştir."

(*Uçan Kedi*) kapak

Cilt/Volume 5, Sayı/Issue 2, 2024

Uçan Kedi, kitaptan bağımsız *Uğur Böcekleri* adlı bir hikâyeye başlar. Kitapta yer alan diğer öyküler şunlar: *Beyaz Kediyle İlk Karşılaşma*, *Demokrasinin Zaferi*, *Sevgiye Dair*, *Beyaz*, *Bembeyaz*, *Uçan Kedinin Ölümü*, *Evden Yükselen Feryatlar*, *Uçan Kedi'nin Dönüşü*, *Uçan Kedi'nin Yüksek Atlayışı*, *Komşudan Gelen Müjde*, *Davetsiz Misafir*, *Ümitler Tükenirken*, *Komşuluk*, *Mucize*, *Misafir Kuşlar*, *Kahve...* Bu başlıklar bir bütün hâlinde kitabın asıl konusunu oluşturur. Kitap, hikâyenin başkahramanlarından Sevgi'nin köpeklerin saldırısına uğrayan bir kediyi ağaçtan kurtarması ve bir aile yuvasına kavuşan kedi ve yavrusunun başından geçenleri anlatmaktadır.

Uçan Kedi'nin Yazılış Gerekçesi

**“Sevmek insana
bağışlanmış en büyük
uğurdur.”**

Kitabın ilk öyküsü, insan ve hayvan sevgisi üzerine yazılmış anonim bir öyküye ayrılmış. Bir Ön Söz niteliği taşıyan *Uğur Böcekleri*, kitabın da genel amacını özetler gibidir. Öykünün giriş cümlesi şöyle başlar:

“İnsan sevebildiği müddetçe insan olduğunun farkına varırdı. Sevmek, insanın kendisini ve özellikle de etrafta yaşayanları fark etmesiydi. Seven insan her zaman kalabalıktı. Çünkü sevmek gülmek gibi bulaşıcıydı. İnsan başkalarını sevince ve onlar da sizi sevince sevgi daha da büyürdü. Seven insan asla yalnız kalmazdı. Yürekten sevmek mutlaka karşılık bulurdu.” (Taştan, 2024: 7)

İnsan sevgisine dair bu belirlemeden sonra yazar; “Peki, sadece insan mı sevimliydi?” sorusuyla asıl maksadına geçer. Çünkü bu dünyada sadece “insan” değildir yaşayan; “Dünya milyarlarca canlıyla doluydu. İnsan ona hâkim olan bir canlıydı sadece. İnsan sevdiğçe dünya daha güzel ve yaşanılır bir yer olurdu, doğru. Ancak insan tüm canlıları sevebilmeliydi.” (Taştan, 2024: 7) Yazara göre insanı ve tüm canlıları sevmek aynı zamanda “nefret”in de önüne geçmenin bir yoluydu. Çünkü sevgiden uzaklaşmak, insanlardan ve herkesten nefret etmeye bir kapı aralar sadece ve nefret etmeye başlamak; “kavgayı, savaşı, ölümü, yokluğu getirir.” Bu da dünyanın günbegün yok olmasına yol açan büyük bir yıkımdı. Oysa dünya hepimize yetecek kadar büyüktür.

Bu açıdan baktığımızda yazarın öykülerini “sevgi” “vicdan” ve “merhamet” temi üzerine kurguladığı ortaya çıkıyor. Kitapta yer alan öyküler, esasında okuyucuda bu duyguları geliştirmek ve hayvan sevgisini pekiştirmek amacıyla yazıldığı söylenebilir. Kitabın

Cilt/Volume 5, Sayı/Issue 2, 2024

---

bağımsız öyküsünde de bunlar yer alıyor. Öykü kısaca şöyledir:

İki kafadar asker, bir kediye kötü davranır. Kedinin mutfağa girdiğini gören askerler ona yemek vermedikleri gibi tekmeleyerek dışarı atarlar. Bunu öğrenen komutan da iki askere ilginç bir ceza verir. Askerler, üç ay boyunca dört uğur böceğine bakmak zorunda bırakılır. Aksi durumda ceza daha da artacaktır. Uzun uğraşlardan sonra uğur böcekleri bulunur. İki kafadar titiz bir şekilde uğur böceklerine bakmaya başlarlar. Ancak ne kafadarlar ne de diğer askerler komutanın verdiği cezanın arka planını bir türlü kavrayamazlar. İki kafadarın çektiği ceza bir müddet sonra zevkli bir hâl almaya ve kafadarlar minik canlıların başına bir şey gelir korkusuyla bakımlarına daha hassasiyet göstermeye başlayınca durum anlaşılmaya başlanır. İki kafadar avuçlarındaki böceklerin hayvan değil de kendileri gibi nefes alan, soluyan, yürüyen, uyuyan canlılar olduğunu anlayınca bu defa kediye yaptıkları eziyetten pişmanlık duymaya ve vicdan azabı çekmeye başlarlar. Böylece hem onların yakından ilgilendiklerinde canlılara karşı bakış açıları değişmiş; bu güçsüz ve korumasız böceklere sevgi ve merhamet duymuş, komutan da amacına ulaşmış ve cezanın da mahiyeti çözülmüştür.

Bu kısa öykü, *Uçan Kedi*'nin hem kurgusunu hem de mahiyetini besleyen oldukça önemli bir Ön Söz'dür. Kitabı okuduğunuzda yazarın gerçek amacının insanların her gün rastladığı ama pek de görmedikleri yani farkına varmadıkları hayvanlara dair bir farkındalık oluşturmak olduğu, çocukların da bu kitap vesilesiyle hayvanlara dair ilgi uyandırarak; "merhamet, vicdan, sevgi" kavramları etrafında tüm canlıları sevmeleri gerektiği fikri ortaya çıkmaktadır. Uğur böcekleri, sevgi ve merhametin insana bağışlanmış en yüce uğur olduğunu göstermiştir.

Uçan Kedi'nin son öyküsü *Kahve* ise, Sevgi'nin yakın bir arkadaşı olan Kahve adlı köpeğin kayboluşunu anlatır. Bu öykü bir nevi kitabı tamamlayıcı bir sonuç mahiyetindedir. Yazar, *Kahve* öyküsüyle hayvanların dünyasına da adım atmış ve insan sevgisinin sadece uğur böcekleri veya kedilere yönelik olarak daraltılmamasını, köpeklerin de onların en çok rastlaştıkları sevimli ve sadık bir canlı olduğunu vurgulayarak sevgi, merhamet ve vicdan kavramları etrafında insanlara, hayvanlara ve tüm canlılara yönelik olumlu bir sonuca ulaşılmasını arzulamıştır.

Olay Örgüsü

Köpeklerin saldırdığı Beyaz Kedi'nin Sevgi tarafından kurtarılması.

Sevgi'nin Beyaz Kedi'yi eve alma gayretleri.

Beyaz Kedi'nin evde ilk günü.

Cilt/Volume 5, Sayı/Issue 2, 2024

Beyaz Kedi'nin beş yavruyu doğurması.

Yavru kedilerin dağıtılması.

Uçan Kedi'nin ortadan kayboluşu.

Uçan Kedi'nin cenazesi ve evdeki ağıt.

Uçan Kedi'ye dair bir mucize: apartmana geri gelişi.

Uçan Kedi'nin yeniden hayata dönüşü.

Uçan Kedi'nin ikinci atlayışı.

Kahve adlı köpeğin kayboluşu.

Kişi Kadrosu

Uçan Kedi'nin başkahramanları Sevgi ve Uçan Kedi'dir. Bunun dışında öykünün yan karakterleri Baba, Anne, Ömer, Komşu Kadın, Beyaz ve onun yavrularıdır. Kitapta ayrıca Ali, Aslı, Kahve gibi adı geçen veya öyküye sonradan dâhil olanlar da vardır.

Sevgi, öykünün başkahramanlarından biridir. Dershaneye gittiği belirtilen Sevgi'nin eğitimiyle ilgili başka herhangi bir açıklama yoktur. En belirgin özelliği hayvanlara duymuş olduğu sevgidir. Bilhassa köpeklerle çok iyi bir arkadaş olan ve dershaneye gidiş ve gelişlerde onlarla birlikte yürüyen Sevgi, onlara sadece yemek değil şefkatini ve sevgisini de veren birisidir. Köpekler de onu oldukça benimsemiş olmalı ki, Sevgi'nin etrafında kümelenip onunla birlikte yürürken onu âdeta sahiplenirler. Karşılıklı sevgi durumu, Sevgi'nin Beyaz Kedi'yi ağaçta kurtarmasıyla bir saygıya da dönüşür. Sevgi, köpeklerin ağaçta sıkıştırdıkları kediyi görünce derhal müdahale etmiş, köpekler de onu görünce çekinmiş ve bu saldırıdan vaz geçmişlerdir. Kalabalık bir köpek gurubunun saldırgan olduğu bir yerde onları durduracak tek kişi çekindikleri ve sevdikleri biri olmalıdır. Sevgi de burada hâkimiyeti kurmayı başarmış, köpeklerle tanışıklık olmasının verdiği avantajla kediyi kurtarmasını bilmiştir.

Sevgi'nin gerek kediyi kurtarıırken gerekse arkadaşlarından yardım isteyerek muhafaza ederken gösterdiği gayret onun organize cephesine ve yetenekli biri olduğuna da işaret eder. Ayrıca ev halkına kediyi kabullendirme gayreti ve gösterdiği çaba da onun bu yönünü desteklemektedir.

Baba, kedinin eve alınmasında ve kızına karşı duyduğu sevgide öne çıkan bir liderdir. Kedi, onun bulduğu formülle birlikte eve girmeyi başarmıştır. Anne'nin pek istememesine

rağmen olayı bir demokratik seçimle çözmeye çalışması, kurnaz ve iş bitirici biri olduğunu da göstermektedir. Ailesine, özellikle de kızına ve kedilere karşı duyduğu sevgi, onları yönlendirmeye çalışması, “çocuğa ad koyma” geleneği gibi tarihsel meselelerden bahsetmesi, Baba’nın okumuş, kültürlü bir aydın olması yanında merhametli ve sevgi dolu birisi olduğuna da işaret eder.

Anne, başlangıçta kedileri sevmeyen ancak zamanla onlara büyük bir sevgiyle bağlanan bir rol modelidir. Yazar, insanların hayvanlara karşı ön yargılı olmamaları gerektiğini, kurulacak yakın bir ilişki sonucunda hayvanların da sevilebileceğini Anne modeliyle örneklendirmiştir. Başlangıçta kedinin eve alınmasından hiç hoşlanmayan hatta eşinin de çocuklardan yana tavır koyacağından çekinen Anne, oylama sonucuna itiraz etmese de bir müddet endişeyle onları takip etmiştir. Yazar Anne’deki bu değişimi şöyle özetler:

“Anne de başlangıçta kedilere karşı bir korku içindeydi. Onları evde beslemek ve onlara bakmak fikri de ona hoş gelmemiştir. Çok diretti. Ancak şimdi o ilk korkularından sıyrılmış bir Anne vardı evde. Bu değişim oldukça güzeldi. Önceden korktuğu için kedilere yanaşmayan Anne, şimdi onlar için gözyaşı döküyordu. Sabahın ilk ışıklarıyla onlara koşuyor, onlarla kendine geliyordu. Bırakın tek kediye bakmanın külfetini, altı kediyle uğraşmak bile çok heyecan vericiydi. İlginçtir kedilerin her birini bir aileye göndermek fikrine de ilk o karşı çıkmıştı.” (Taştan, 2024: 40)

Ömer, Sevgi gibi ön plana çıkartılmayan ancak olayların çözümünde ablasına destek olan ve isim bulmada kullanan bir karakterdir. Kedinin eve alınmasında ablasına destek olan Ömer, kediye Beyaz isminin verilmesinde de öncülük etmiştir. Kediye sadece renginden değil sözcüğünün çağrıştırdığı saflık ve temizlik anlamında da “beyaz” ismini koyan Ömer, böylece akıllı ve pratik zekâlı biri olduğunu da göstermiştir. Ayrıca o da diğer aile bireyleri gibi sevgi dolu bir insandır.

Komşu Kadın da Anne gibi bir rol modelidir. Olayların çözülmesinde etkili olan Komşu Kadın, yazarın vermek istediği bazı mesajların da taşıyıcısı olmuştur. Yazar, Komşu Kadın üzerinden günümüzde kaybolmaya yüz tutmuş komşuluk ilişkilerini, bu ilişki üzerinden bir zamanlar öne çıkan dayanışma, yardımlaşma ve insan sevgisini ön plana çıkarır. Komşu Kadın, dikkati sayesinde bir aileyi yasa boğan kediyi eve almak, muhafaza etmekle kalmamış onun gerçek sahibine ulaşmasına da vesile olmuştur. Ayrıca kedinin gece vakti onun kapısının önünde acıyla miyavlamasına gösterdiği şefkat, hayvanlara karşı gösterdiği ilgi ve alakayı, merhameti gösterdiği gibi kitap okuması da kültürlü biri olduğunu göstermektedir.

Öyküye konu olan Uçan Kedi ise yerinde duramayan yaramaz bir çocuğu andırmaktadır. Beyaz'ın en yaramaz yavrularından biri olan Uçan Kedi, birçok macera yaşayarak ailenin endişe duymasına, acı çekmesine vesile olmuş ancak evden başka ailelere gönderilen diğer kedilerin aksine annesiyle aynı evde kalmayı da başarmış biridir. Aile bir taraftan onun için endişe duyup üzülürken diğer taraftan onu çok da sevmiş, hatta Baba onun evde kalarak başka aileye gitmemesine de içten içe sevinmiştir. Beyaz ise erkek yavrusu Uçan Kedi'nin aksine sakin ve ağırbaşlı bir anneyi andırmaktadır.

Mekân

Olaylar, herhangi bir yerde, Kampüs Mahallesi'nde geçer. Mahalleye dair pek ayrıntının verilmediği kitapta ailenin bir apartmanda yaşadığı, Beyaz'ın da buraya yakın bir ağacın üzerinden kurtarıldığı anlaşılmaktadır. Beyaz, köpeklerin saldırdığı bir ağaçtan kurtarılmış, Sevgi ve arkadaşlarının yardımıyla o geceyi Aslı'nın evinde geçirmiştir. Beyaz'ın eve kabul edilmesinden sonra öykünün değişmez mekânı burası olmuştur. Açık mekânlarda tehlike içinde yaşayan Beyaz, kapalı bir mekânda yeni ailesinin şefkati, merhameti ve sevgisi içinde huzur bulmuş, çocuklarını burada doğurduğu gibi buradan da hiç ayrılmamıştır. Bu anlamda kapalı mekân Beyaz için bir sığınma ve huzur içinde yaşama alanına dönüşmüştür. Dışarı ise Beyaz ve diğer hayvanlar için tehlike arz etmektedir. Nitekim Sevgi'nin yakın arkadaşı Kahve de dışarıda köpeklerin saldırısına uğramış ve bir daha da kendisinden haber alınmamıştır.

Uçan Kedi'de mekâna dair diğer bir dikkat, mahalleye ve apartmanlaşmaya yönelik eleştirilerdir. Eski zamanlarda insanların mahallelerde müstakil veya en fazla üç katlı evlerde yaşadıklarını söyleyen yazar, burada evlerin yan yana olduğunu, insanların birbirlerini tanıdıklarını, yardımlaşma ve dayanışmanın devam ettiğini, insanî ilişkilerin saygı ve sevgi çerçevesinde geliştiğini belirterek hitap ettiği kitleye önemli mesajlar verir:

“Eskiden insanların büyük çoğunluğu mahallelerde yaşardı. Evler en fazla üç katlıydı. Komşu komşuyu tanırdı. Birinin derdi olsa diğer komşusu ona koşar, yardım ederdi. Yaşlılara, büyüklere saygı gösterilir, insanî ilişkiler saygı ve sevgi çerçevesinde gelişirdi. Hatta evlerin çoğu bahçeli olduğu için kediler veya köpekler bahçede yaşarlardı. Zamanla ekonomik nedenler, teknolojik gelişmeler, yaşam şartları ve birçok nedenlerden dolayı insanlar şehre göç etmeye başladılar. Şehirler kalabalıklaştıkça binalar da yükseldi. Tek katlı evler yıkılıp yerine yüksek katlar çıkıldı. Müstakil evlerin yerini apartmanlar aldı. Hatta artık apartmanların yerini de gökdelenler almaya başladı. Şimdiki çocuklar mahallelerdeki dayanışmayı, komşuluk ilişkilerini göremeden büyüdüler. Apartmanlarda yaşayan çocuklar,

mahalle kavramını bilmedikleri için yaşam koşullarının başından beri böyle olduğunu düşündüler.” (Taştan, 2024: 57-58)

Zaman

Uçan Kedi'de zaman, Beyaz'ın ağaçtan kurtarılması, eve getirilmesi, yavrularını doğurması, yavruların başka ailelere gönderilmesi, Uçan Kedi'nin dördüncü kattan atlaması ve geri dönüşüyle sınırlıdır. Açık bir sürenin belirtilmediği kitapta, bu sürecin iki yıla yakın cereyan ettiği söylenebilir. Yazar, zaman zaman geriye dönüşlerle bu süreyi geniş bir sürece yayar. Ali'nin çocukluğuna inen yazar, babasının ona aldığı tavşanın öyküsünü, Ali'nin tavşanın ölümü üzerine yaşadığı üzüntüyü ve eve alınan akvaryumla uğraşarak çocuğunun yaşadığı avuntuyu özetler. Ağustos ayında başlayan olaylar, yine bir yaz mevsiminde Kahve'nin kaybolmasıyla tamamlanır.

SONUÇ

Kediler insanoğluna en yakın canlılardan biridir. Tarih boyunca birçok milletlerde farklı algılanan mitlere, efsanelere ve dinsel anlayışlara konu olan kediler, güzel ve cana yakınlıklarının yanında olumsuz olarak da algılanmışlardır. İnsanla bu kadar iç içe olması zamanla onlar hakkında öykü ve romanlar yazılmasına ve küçüğünden büyüğüne kadar her kesimden insanın ilgisini çekmeye başlamışlardır. Ancak yabancı yazarların öykülerinde çok eskiden beri boy gösteren kediler, müstakil olarak Türk edebiyatında çok sonraları görülmeye başlanmıştır. Kedilerin Türk edebiyatında müstakil olarak boy gösterdiği alan daha çok çocuk edebiyatı alanında olmuştur. Son dönemde birçok çocuk yazarının bu hususta kitaplar yazdığına şahit oluruz. Zeki Taştan'ın 2024'te kaleme aldığı *Uçan Kedi* de en son yayımlanan eserlerden biridir.

Uçan Kedi, fantastik başlığının aksine gerçek hayat öykülerinden oluşan bir kitaptır. Bu başlık ve yapay zekâ tarafından çizilen kapak resmi oldukça dikkat çekici ve çocukları cezbedicidir. Ancak içerikte konuya uygun olarak seçilen resimlerin siyah beyaz oluşu bu anlamda kapaktaki canlılığı ortadan kaldırmıştır.

Kitap başlangıç ve sonuçta verilen bağımsız öykülerden başka Uçan Kedi ve ailesine yönelik kaleme alınmış on dört öyküden oluşur. Birbirine bağlı olan bu öyküler, Sevgi tarafından köpeklerin saldırısına uğrayan bir kedinin kurtarılışı, eve getirilişi, yavrusu Uçan Kedi'nin yaşadıkları maceraları anlatmaktadır. Kampüs Mahallesi'nde cereyan eden olaylarda ev hayvanlar için güvenli, korunaklı ve huzurlu bir mekân iken dışarıyı tehlikelerle dolu bir yeri ifade eder. Bu yönüyle ev yaşamının kutsal değeri ve dışarının her zaman tehlikeli olduğu, mahalle kavramının değeri de önemsetilir. Yardımlaşma,

fedakârlık, dayanışma, demokrasi, merhamet, vicdan, komşuluk ilişkisi gibi önemli kavramların benimsetildiği öykülerde asıl amaç insanların birbirini sevmesi, hayvanları fark etmesi, onları korumasıdır. İnsanların birbirini sevmesini yeterli görmeyen yazar, tüm canlılar sevilmedikçe gerçek bir sevgiden söz edilemeyeceğini ifade eder. İnsana bağışlanmış en yüce bir duygu olan sevgi, sadece insana hasredilecek derecede dar ve sığ değildir. İnsanoğlu kedisiyle birlikte hayvanları ve tüm canlıları severse, gerçek sevginin amacına ulaşılmış olur. Bu yönüyle nefretin önüne geçilince savaş yerine barış, kavgaya yerine huzur, kin yerine merhamet, zulüm yerine şefkat galip gelecektir.

KAYNAKÇA

- Taştan, Zeki (2024), **Uçan Kedi**, Morena Yayınları, Konya.
- Sever, Sedat (2003), **Çocuk Edebiyatı**, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Sınar, Alev (2006), "Türkiye' de Çocuk Edebiyatı Çalışmaları", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, 4 (7), s.175-225.
- Şirin, Mustafa Ruhi (2001), **Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış**, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Yalçın, Alemdar & Aytas, Gıyasettin (2008). **Çocuk Edebiyatı**, Akçağ Yayınları, Ankara.